

جزای نقدی

پدیدآورنده (ها) : مدرس، فخر

حقوق :: نشریه مهنامه قضایی :: اردیبهشت ۱۳۵۷ - شماره ۱۴۶

صفحات : از ۷ تا ۱۳

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/748414>

تاریخ دانلود : ۱۴۰۲/۰۵/۱۲

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و برگرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

- اجرای احکام محکومیت جزای نقدی در حقوق کیفری ایران و انگلستان
- بررسی تقسیط کیفر جزای نقدی در نظام حقوقی ایران
- جستاری در جایگزینی متقابل دو مجازات زندان و جزای نقدی
- مقررات اجرائی جزای نقدی در حقوق کیفری ایران و انگلستان
- جزای نقدی در نظام کیفری ایران با رویکرد کیفرشناسی
- ارزیابی مجازات های اجتماعی مندرج در لایحه ی مجازات اسلامی در پرتو الگوی جایگزینی
- بررسی مجازات های سنتی و نوین جایگزین حبس در قانون مجازات اسلامی
- نگرشی در جایگزین‌های حبس (دوره مراقب، خدمات عمومی، جزای نقدی روزانه)
- تقسیط جزای نقدی
- ارزیابی تحقق دولت الکترونیک در روستاهای ایران
- مصادره اموال؛ عوام و پیامدها (عصرناصری ۱۲۶۴ - ۱۳۱۳ ق)
- مطالعات فقهی امنیت

عناوین مشابه

- نگرشی در جایگزین‌های حبس (دوره مراقب، خدمات عمومی، جزای نقدی روزانه)
- نقد رأی صادره درخصوص تبدیل مجازات حبس به جزای نقدی در مقام تخفیف مجازات
- بررسی تقسیط کیفر جزای نقدی در نظام حقوقی ایران
- فلسفه ارباب در بوته نقد تجربی (ارزیابی بازدارندگی مجازات حبس و جزای نقدی در شهر مشهد)
- معیارهای تعیین جزای نقدی اشخاص حقوقی در نظام کیفری ایران، آمریکا و انگلستان
- تقسیط جزای نقدی
- بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۴۹. تعرفه های خدمات قضایی (تعدیل میزان جزای نقدی) موضوع جدول شماره ۱۶ ردیف (۲۸)
- رویکردها، معیارها و چالش‌های تعدیل جزای نقدی ثابت در نظام کیفری ایران
- نحوه تعیین جزای نقدی در تعدد بزه کلاهبرداری
- جزای نقدی در نظام کیفری ایران با رویکرد کیفرشناسی

جزای نقدی

نویسنده:
پهلو بخش مدرس

از جمله مجازات‌ها که در قانون مجازات ایران و تقریباً در قوانین مجازاتی تمام کشورها منظور گردیده مجازات جزای نقدی است.

در کتب حقوقی وقتی از مجازات‌ها بحث میشود و فلسفه و اثر آن توصیف میگردد بالاخره عدالت را در حالتی برقرار میدانند که اثر اجرای مجازات‌ها درباره تمام افراد یکسان باشد یعنی بیک اندازه تزییقات فراهم آورد. در مورد مجازات‌های نقدی این ایراد را وارد میدانند که اثر آن درباره تمام افراد یکسان نیست، پرداخت ده هزار ریال جزای نقدی برای کسی که درآمد روزانه اش ۵۰۰ ریال است بسیار سنگین میباشد در حالیکه برای اغنیاء سرمایه‌داران در ردیف همان هل گلی است که بکسی و یا در کاباره‌ای به سرگرم‌کنندگان هدیه میشود.

راست است که آن ایراد امروز شدت خود را از دست داده و خوشبختانه یا متأسفانه تمام طبقات اجتماع در ردیف اغنیاء سابق بلکه بالاتر قرار گرفته‌اند و عموماً جز یک طبقه محدود کارمندانیکه با حفظ شرافت انجام وظیفه مینمایند بقیه در کمال قدرت برای تحصیل پول و خرج آن میباشند ولی بهر حال ایرادی است که به مجازات نقدی وارد است و تا حدودی اگر گسترش پیدا کند دیگر مجازات‌ها را هم در بر میگیرد مثلاً کسی که متمول است و متمهم بارتکاب جرمی شده و ظاهراً آبرو دارد و می‌خواهد آنرا حفظ کند حاضر است چند برابر مبلغی که قانون

معین کرده جزای نقدی بدهد و يك روز زندانی نشود.
اما قانون این را نمیداند و یکسان عمل میکند.

میزان مجازاتهای نقدی در تمام قوانین جزائی به تناسب قدرت مالی اکثریت افراد اجتماع تعیین گردیده است ولی بتدریج با بالارفتن قدرت مالی و پائین آمدن ارزش پول میزان مجازاتهای نقدی هم بالا رفت و قوانین اصلاح گردید که از آن جمله است قانون مجازات عمومی ایران.

در قانون مجازات عمومی ایران که در سال ۲۵۳۲ قسمتی از آن اصلاح گردید باین نکته هم توجه شد و با اصلاح ماده ۱۲ حداقل جزای نقدی ۵۰۰۱ ریال تعیین گردید و مقرر شد در هر يك از قوانین جزائی که جزای نقدی کمتر از این مبلغ مقرر شده باشد به ۵۰۰۱ ریال افزایش خواهد یافت.

نظر باینکه از جمله موارد اصلاحی قانون مجازات عمومی ماده ۱۱ میباشد که مقرر میدارد:

«در هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات کمتر از ۶۱ روز حبس باشد از این پس بجای حبس حکم بجزای نقدی از ۵۰۰۱ تا ۳۰۰۰۰ ریال داده خواهد شد و هرگاه حداکثر مجازات بیش از ۶۱ روز حبس و حداقل آن کمتر از این باشد دادگاه مخیر است که حکم به بیش از دو ماه حبس یا جزای نقدی از ۵۰۰۱ ریال تا ۳۰۰۰۰ ریال بدهد و در صورتیکه در موارد فوق حبس توأم با جزای نقدی باشد و بجای حبس جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهد شد».

حالا این قسمت اخیر از ماده ۱۱ مورد نظر باشد تا بند ه از ماده ۳۲ قانون مزبور هم نوشته شود و صورت مسئله مورد نظر روشن گردد:

بند ه - «در صورتیکه چند مجازات حبس بعضاً یا جزای نقدی توأم باشد مجازات حبس بیشتر به علاوه جزای نقدی که مبلغ آن زیادتر است اجرا خواهد شد» .
در قسمت اخیر ماده ۱۱ فرض آنستکه اگر برابر حکم منظور در صدر ماده بجای حبس مجازات نقدی تعیین شده و جرم ارتكابی علاوه بر مجازات حبس که اینک بجزای نقدی تبدیل گردیده مجازات نقدی هم داشت جمع دو مجازات نقدی از محکوم باید وصول گردد.

حکم مذکور در بند «ه» هم مربوط به اجرای مجازات اشد در موارد تعدد جرم است که مقرر میدارد هرگاه جرائم ارتكابی هم مجازات حبس و هم مجازات جزای نقدی داشته باشند و بنا بر رعایت قاعده تعدد فقط مجازات اشد باید اجرا گردد تنها حبس بیشتر و جزای نقدی بیشتر اجرا میشود ولو اینکه حبس مربوط بجرم اول و جزای نقدی مربوط بجرم دوم بوده باشد.

اینک يك حالت عمومی ظاهر میشود که حکم آن در این ماده و در جای دیگر تعیین نشده است و آن این است که فرض شود، یکنفر باتهام رانندگی بدون پروانه که مجازات آن طبق ماده ۹ قانون تشدید مجازات رانندگان مصوب ۱۳۲۸ شمسی ۲۵۰۸ شاهنشاهی یازده روز تا دو ماه حبس جنحه‌ای و جزای نقدی از دوهزار ریال

تا دوازده هزار ریال است تحت تعقیب میباشد که البته برابر ماده ۱۱ بشرح فوق دادگاه در صورت اثبات گناه باید بجای مجازات حبس هم حکم بجزای نقدی بدهد و حداقل جزای نقدی هم که دو هزار ریال است ۵۰۰۱ ریال خواهد بود.

حال اگر همین شخص در همین پرونده اتمام دیگریم داشته باشد که فرضاً بعد از رسیدگی سه ماه حبس محکوم شود اجرای حکم چه صورتی پیدا میکند.

اولا معلوم است که مجازات حبس از مجازات جزای نقدی شدیدتر است و لذا برعایت قواعد تعدد و اجرای مجازات اشد باید مجازات سه ماه حبس اجرا گردد.

ثانیاً اگر سه ماه حبس هم توأم با جزای نقدی باشد باید مبلغ آن با مبلغ جزای نقدی جرم اخف سنجیده شود و هر یک بیشتر است بموقع اجرا گذاشته شود.

ولی يك مسئله می ماند و آن این که آیا برعایت قواعد تعدد و اجرای مجازات اشد که در اینجا سه ماه حبس است طبق بند ه باید سه ماه حبس و جزای نقدی اگر جرم دوم هم جزای نقدی داشته باشد اجرا گردد یا با توجه به قسمت اخیر ماده ۱۱ که فوقاً توضیح داده شد و مقرر داشته است:

«در صورتیکه در موارد فوق حبس توأم با جزای نقدی باشد و بجای حبس جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهد شد» یعنی در مثال بالا باید :

جزای نقدی که بجای حبس تعیین شده و جزای نقدی که خود در همان جرم بصورت يك مجازات اصلی دیگر بوده و هم سه ماه حبس درباره محکوم اجرا گردد یا خیر.

راجع باین مسئله دو نظر اعلام گردیده است. یکی آنکه گفته شده مستند بقسمت اخیر ماده ۱۱ هر دو جزای نقدی که یکی بدل از حبس و دیگری مجازات نقدی مذکور در متن ماده استنادی میباشد باید گرفته شود و دیگر آنکه با يك بحث قابل توجه اظهار نظر شده که خیر فقط مجازات سه ماه حبس برای جرم دوم که اشد است باضافه جزای نقدی که در جرم دیگر مجازات اصلی بوده باید اجرا گردد و جزای نقدی بدل از حبس چون حبس مجازات اخف و غیر قابل اجرا بوده حالا هم که تبدیل بجزای نقدی شده نباید گرفته شود.

با توجه باین دو نظر معلوم میشود که نظر اول یعنی آنجا که گفته شده باید جزای نقدی بدل از حبس و جزای نقدی مجازات اصلی هر دو گرفته شود و آنرا مستند به قسمت اخیر ماده ۱۱ قرار داده اند از دو جهت قابل ایراد است یکی آنکه راست است قسمت اخیر ماده ۱۱ قانون مجازات مقرر میدارد:

«در صورتیکه در موارد فوق حبس توام با جزای نقدی باشد و بجای حبس هم جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی باهم جمع خواهد شد.»

ولی این مربوط بحالتی است که متهم فقط باتهام

ارتكباب يك جرم تحت تعقيب بوده و اگر غير از اين تصور ميگرديد يعنى بعد از تبديل حبس بجزای نقدی این جزای نقدی با جزای نقدی که خود مجازات دیگری میباشد جمع نمیشد در حقیقت قسمتی از حکم اجرا نشده بود که البته معلوم است جلوگیری از اجرای تمام یا قسمتی از حکم ممنوع است مگر در مواردیکه قانون مقرر داشته مثل موارد عفو یا آزادی مشروط یا تعلیق طبق قانون مجازات عمومی و یا تاخیر اجرای حکم طبق مقررات قانون دادرسی و کیفر ارتش.

ایراد دیگر آنکه با قبول این نظر مجازاتی که قانوناً در حالت تعدد قابل اجرا نبوده در باره محکوم بموقع اجرا گذاشته شده است هر چند تغییر نوع داده باشد و باین ترتیب از اجرای احکام تعدد و قابل اجرا بودن مجازات اشد جلوگیری بعمل آمده و حق محکوم تضییع گردیده است.

در مورد نظر دوم که اظهار شده در حالت تعدد هرگاه در يك جرم که مجازات حبس و جزای نقدی دارد و جرم دیگر که مجازات حبس دارد ولی اشد است باید فقط مجازات حبس اشد و مجازات نقدی جرم اخف اجرا گردد و مجازات حبس اخف که همراه با جزای نقدی بوده و خود هم بجزای نقدی تبدیل گردیده قابل اجرا نیست ظاهراً خالی از ایراد میباشد و قبول و اجرای آن بلا اشکال است.